

Národní akreditační úřad
pro vysoké školství

RADA NÁRODNÍHO AKREDITAČNÍHO ÚŘADU PRO VYSOKÉ ŠKOLSTVÍ

8/2022

Aktualizace Zprávy o vnitřním hodnocení činnosti NAÚ za období 2016 – 2019 k roku 2021

Usnesení:

Rada Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství podle čl. 25 odst. 1 Statutu Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství schváleného usnesením vlády České republiky ze dne 6. prosince 2021 pod č. 1120 schvaluje Aktualizaci Zprávy o vnitřním hodnocení činnosti NAÚ za období 2016 – 2019 k roku 2021.

Schváleno na 1. řádném zasedání Rady NAÚ dne 20. ledna 2022.

Aktualizace Zprávy o vnitřním hodnocení činnosti NAÚ za období 2016 – 2019 k roku 2021

NAÚ v souladu s požadavky Standardů a směrnic pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání (ESG), Statutem NAÚ a Rámcem vnitřního zajišťování a hodnocení kvality činnosti NAÚ provádí pravidelně vnitřní hodnocení své činnosti. Statut NAÚ stanovuje, že NAÚ jednou za tři roky zveřejňuje zprávu o vnitřním hodnocení, která je každoročně aktualizována. Pro aktualizaci první zprávy o vnitřním hodnocení činnosti NAÚ k roku 2021 byli od září 2021 do prosince 2021 pověřeni vybraní členové Rady NAÚ.

NAÚ ve své zprávě o vnitřním hodnocení za období 2016 až 2019 formuloval řadu dílčích a systémových doporučení ke zlepšení své činnosti. Tato aktualizace zprávy o vnitřním hodnocení je reflexí, jak NAÚ v uplynulém roce naložil se závěry vnitřního hodnocení a k jakému posunu došlo v jednotlivých oblastech.

Dílčí doporučení k činnosti NAÚ ze Zprávy o vnitřním hodnocení NAÚ

1. Doporučení:

Zavést takový systém zpětné vazby vůči hodnoticím komisím, který napomůže nastavování jednotné správní praxe, nepřinese nepřiměřenou administrativní zátěž a bude po technické i ekonomické stránce realistický.

Vyhodnocení:

Od ledna 2021 byl zaveden **jednotný systém zprostředkování zpětné vazby** mezi Radou NAÚ a hodnoticími komisemi k výsledkům posuzování v jednotlivých správních řízeních. Předsedové hodnoticích komisí jsou v rámci tohoto systému zprostředkování zpětné vazby informováni o výsledku projednávání daného správního řízení v Radě NAÚ, přičemž je jim současně pro informaci zasílána zpráva příslušného zpravodaje, resp. zpravodajů. V případě nejasností mají předsedové hodnoticích komisí možnost obrátit se na daného zpravodaje se žádostí o bližší vysvětlení postupu Rady NAÚ. Předsedové hodnoticích komisí jsou takto o výsledku projednávání v Radě NAÚ informováni vždy poté, co je zveřejněn zápis z daného jednání Rady NAÚ. Výše uvedené informování předsedů hodnoticích komisí zajišťuje Kancelář NAÚ. Ze strany předsedů hodnoticích komisí převažují ve vztahu k výše popsanému systému zprostředkování zpětné vazby převážně pozitivní ohlasy. Lze proto konstatovat, že systém se prozatím osvědčil. Je však třeba přemýšlet nad jeho dalším zdokonalením.

V obecné rovině k účelu předávání zpětné vazby mezi hodnoticími komisemi a zpravodaji částečně slouží **stálé komise NAÚ pro metodiku hodnocení**, které NAÚ zavedl na jaře 2020. Tyto komise jmenované zpravidla v jednotlivých oblastech vzdělávání představují poradní orgány NAÚ. Jejich předsedou je vždy člen Rady NAÚ, který plní roli zpravodaje v dané oblasti vzdělávání. Členy komisí tvoří vybraní hodnotitelé, u kterých se předpokládá, že z jejich okruhu budou vybíráni předsedové jednotlivých hodnoticích komisí. Stálé komise NAÚ pro metodiku hodnocení se setkávají k vzájemnému předávání zkušeností s posuzováním v rámci akreditačního procesu a k diskusi nad obecnějšími problémy vyplývajícími z činnosti hodnoticích komisí. Předpokládá se, že členové stálých komisí NAÚ pro metodiku hodnocení budou prostřednictvím své účasti v hodnoticích komisích takto získané poznatky přenášet do činnosti jednotlivých komisí a tím napomáhat k vytváření jednotné správní praxe. Do budoucna bude nicméně nutné ověřit, zda se tyto předpoklady potvrdily, a v návaznosti na to případně činnost stálých komisí NAÚ pro metodiku hodnocení usměrnit.

2. Doporučení:

Zvážit stávající předpisy NAÚ z hlediska odměňování hodnotících komisí navázaného na ukončení činnosti hodnotící komise.

Vyhodnocení:

Stávající nastavení odměňování členů hodnotících komisí v návaznosti na rozhodný moment ukončení činnosti komise (až ve chvíli, kdy v daném řízení rozhodne Rada NAÚ, což bývá z procesních důvodů někdy s větším časovým odstupem od odevzdání výsledku činnosti komise) NAÚ vyhodnotil **v obecné rovině za vyhovující**. Takto nastavený systém umožňuje požádat hodnotící komise o opětovné projednání žádostí v situacích, kdy žadatel významným způsobem přepracuje žádost ještě před rozhodnutím Rady NAÚ. Problém s velkou prodlevou mezi vydáním stanoviska komise a rozhodnutím Rady NAÚ se týká jednotlivých případů (typicky z důvodu přerušování řízení na žádost vysoké školy, která o akreditaci žádá).

V souvislosti s novelizací Statutu NAÚ, která vstoupila v platnost dne 11. prosince 2021, **došlo k navýšení základu odměn pro hodnotitele** o 100 %, přičemž došlo i k úpravě výčtu činností, kdy je základ pro odměnu násoben koeficientem, a změně výše užívaných koeficientů. Odměny pro hodnotitele se však i po tomto navýšení svou výší stále nepřibližují k odměnám vypláceným ve většině dalších zemí EHEA. Problém odměňování členů hodnotících komisí je proto třeba nadále sledovat (mj. s ohledem na skutečnost, že se jedná o významný motivační nástroj, mající vliv na ochotu hodnotitelů podílet se na činnosti hodnotících komisí) a v závislosti na finančních možnostech státu přibližovat se standardu v zemích EHEA.

3. Doporučení:

Přijmout kroky vedoucí ke sjednocování správní praxe v hodnotících komisích, např. prostřednictvím seminářů a jiných forem sdílení zkušeností; ve střednědobém horizontu na základě dosavadních zkušeností vyhodnotit stávající systém ad hoc jmenovaných hodnotících komisí.

Vyhodnocení:

Konání seminářů pro hodnotitele a jiné formy setkávání byly v roce 2021 výrazně ovlivněny restriktivními opatřeními spojenými se šířením COVID-19. Přes tyto obtíže se v průběhu roku 2021 uskutečnilo úvodní setkání stálých komisí NAÚ pro metodiku hodnocení. Do prosince 2021 NAÚ jmenoval tyto stálé komise ve 36 oblastech vzdělávání, z nichž se dosud k úvodnímu jednání sešly stálé komise ve 22 oblastech vzdělávání. V rámci těchto setkání byla mj. **diskutována řada konkrétních problémů týkajících se činnosti hodnotících komisí**, zvláště pak pokud jde o **aplikaci a výklad standardů a metodických materiálů NAÚ ve vztahu ke specifikům jednotlivých oblastí vzdělávání**.

S ohledem na skutečnost, že doplňování Seznamu hodnotitelů probíhá v posledních letech nepravidelně a v menším rozsahu, než tomu bylo v prvních letech činnosti NAÚ, zahájil NAÚ v průběhu roku 2021 práce na přípravě elektronické formy školení pro hodnotitele. **Systém elektronického školení hodnotitelů** by se měl být založen na samostudiu školících materiálů a testu pro vyhodnocení dosažených znalostí. Absolvováním uvedeného školení by si hodnotitelé měli osvojit kompletní a srozumitelné informace potřebné pro jejich činnost, včetně obecného návodu popisujícího jednotlivé kroky procesu hodnocení, jejich vzájemnou návaznost a způsob aplikace zavedených předpisů a metodických materiálů. Systém elektronického školení hodnotitelů současně umožní větší flexibilitu při školení, než tomu bylo v případě dosud probíhajícího prezenčního školení hodnotitelů. Se zpuštěním systému elektronického školení hodnotitelů se počítá v průběhu 1. čtvrtletí roku 2022.

4. Doporučení:

Revidovat metodické materiály pro přípravu a posuzování žádostí o akreditace a související postupy v návaznosti na dosavadní zkušenosti.

Vyhodnocení:

Připravovaná novela zákona o vysokých školách, na níž NAÚ předpokládal navázat s hlubší revizí metodických materiálů pro přípravu a posuzování žádostí o akreditaci a souvisejících postupů v návaznosti na dosud získané zkušenosti, nebyla v uplynulém období projednána zákonodárným sborem. Dne 11. prosince 2021 nicméně **nabyla účinnosti novela Statutu NAÚ**, zpracovaná na základě dosavadních zkušeností s fungováním NAÚ, která umožnila alespoň dílčí úpravu dosud aplikovaných postupů. V rámci novelizace došlo zejména k vypuštění nesystémových či nevyužitelných pravidel a současně i ke kodifikaci existující správní praxe (např. v novelizovaném znění Statutu NAÚ byla přímo zakotvena možnost vrátit po vyjádření vysoké školy ještě před rozhodnutím Rady NAÚ věc hodnoticí komisi k novému projednání). NAÚ v návaznosti na novelu Statutu NAÚ upravil své vnitřní postupy směrem ke zvýšení pružnosti rozhodování a efektivity fungování. Uvedené změny vnitřních postupů bude nicméně třeba v budoucnu vyhodnotit. Jelikož novela Statutu NAÚ vyžaduje dílčí úpravy předpisů a metodických materiálů NAÚ, tato příležitost byla využita k zahájení komplexní revize velké části metodických materiálů týkajících se akreditací a hodnoticí činnosti.

Metodická činnost NAÚ se v roce 2021 týkala převážně řešení dopadů pandemie koronaviru COVID-19. V souvislosti se zimním semestrem 2021/2022 NAÚ prodloužil platnost **Metodického pokynu NAÚ k využívání nástrojů distančního vzdělávání v prezenční a kombinované formě studia v akademickém roce 2020/2021** i na akademický rok 2021/2022.

Nehledě na výše uvedené skutečnosti by NAÚ měl v nadcházejícím období **iniciovat změnu vládního nařízení o standardech pro akreditace**, do které by promítl dosud získané zkušenosti s jeho aplikací. V případě úspěšného završení tohoto procesu by NAÚ měl následně provést odpovídající revizi metodických materiálů.

5. **Doporučení:**

Vytvořit a zavést mechanismus následných procedur zajišťování kvality u vysokých škol s institucionální akreditací.

Vyhodnocení:

Zavedení mechanismu následných procedur zajišťování kvality u vysokých škol s institucionální akreditací je za stávající zákonné úpravy kompetencí NAÚ komplikované. Podle jejich vymezení lze komplexní následné procedury realizovat pouze pomocí vnějšího hodnocení činnosti vysokých škol, pro jehož zahájení však musí být dle zákona dány mimořádné důvody nebo musí vzejít z podnětu ministra školství, mládeže a tělovýchovy. Další možností je kontrola dodržování právních předpisů, která je ale výrazně svázána zákonem o kontrole (kontrolním řádem). **Projednávaná novela zákona o vysokých školách** měla přinést změnu této úpravy a usnadnit realizaci následných procedur. K jejímu projednání zákonodárným sborem však v uplynulém období nakonec nedošlo.

Navzdory uvedeným překážkám NAÚ v roce 2021 dokončil **vnější hodnocení činnosti dvou vysokých škol s institucionální akreditací**, které zahájil v předchozím roce na základě podnětu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k vyhodnocení dosavadních zkušeností s uskutečňováním institucionálních akreditací. V průběhu roku 2021 NAÚ zahájil vnější hodnocení dalších tří vysokých škol s institucionální akreditací, jejichž završení se předpokládá v prvním pololetí roku 2022.

V oblasti následných procedur **Rada NAÚ dále projednala 14 kontrolních zpráv** (a jejich doplnění) **o uskutečňování institucionální akreditace**, jejichž předložení si vyžádala při udělení institucionální akreditace příslušným vysokým školám. Uvedené kontrolní zprávy se zaměřují

na jednotlivé aspekty uskutečňování institucionální akreditace, a to jak ve vztahu k nastavení konkrétních procesních pravidel a postupů, tak ve vztahu k praktickému uskutečňování institucionální akreditace v jednotlivých oblastech vzdělávání. Slouží zejména k ověření, jak vysoké školy naplňují doporučení vznesená Radou NAÚ při udělení institucionální akreditace.

Předsednictvo Rady NAÚ dále uskutečnilo návštěvu na několika vybraných vysokých školách, během kterých proběhla za účasti dalších členů Rady NAÚ **jednání s vedením** daných **vysokých škol**. Jednání se zaměřovala mimo jiné na výměnu zkušeností s uskutečňováním institucionálních akreditací jednotlivými vysokými školami.

Systemová doporučení ze Zprávy o vnitřním hodnocení NAÚ

1. **Doporučení:**

Podporovat a iniciovat další diskusi s hodnotiteli i ostatními stakeholdery o dosavadních zkušenostech s činností NAÚ a možných změnách v nastavení činnosti NAÚ, popř. právních předpisů, ke zkvalitnění a zefektivnění systému vnějšího zajišťování kvality vysokých škol.

Vyhodnocení:

V průběhu roku 2021 se uskutečnily **návštěvy předsednictva a členů Rady NAÚ** na jednotlivých **vysokých školách**. Cílem těchto návštěv byla mj. výměna zkušeností s fungováním akreditačního procesu s cílem jejich případného využití při budoucí úpravách systému vnějšího zajišťování kvality vysokých škol.

V září 2021 proběhla v rámci pravidelného zasedání Rady NAÚ **diskuse o aktuálních problémech vysokého školství** s náměstkem ministra školství, mládeže a tělovýchovy a představiteli vysokoškolských reprezentací.

NAÚ se dále prostřednictvím ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy zapojil do projektu **SEQA-ESG (Supporting European QA Agencies in meeting the ESG)** financovaného Evropskou komisí, jehož cílem je podpořit NAÚ a další evropské akreditační agentury, které dosud nejsou plným členem ENQA, k plné implementaci standardů ESG a přípravě na vnější hodnocení souladu s těmito standardy za účelem dosažení plného členství v ENQA a registrace v EQAR. V listopadu 2021 NAÚ v rámci tohoto projektu v součinnosti s ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy spolupořádal virtuální **tematický workshop (Thematic Peer Learning Workshop) na téma národní kritéria a standardy ESG** pro účastníky ze všech zemí zapojených do projektu SEQA-ESG. Vystoupili na něm zástupci ENQA a mezinárodní experti s výkladem standardů ESG vážících se na národní standardy pro vnitřní systémy zajišťování kvality vysokých škol a poskytli příklady dobré praxe. Zástupci NAÚ se aktivně zúčastnili i dalších jednání a seminářů pořádaných v rámci projektu SEQA-ESG, zejména dalšího **tematického workshopu na téma postupy a metody vnějšího zajišťování kvality**.

NAÚ se v roce 2021 zapojil do **diskuse o zavádění online prvků do výuky** i mimo rámec mimořádných situací daný pandemií koronaviru COVID-19. Ve světle rozvolnění mimořádných opatření v průběhu roku vydal NAÚ **stanovisko k využívání online výukových metod**, v němž vyjádřil svůj názor na přínosy, ale i limity online výuky. Jednotliví **členové Rady NAÚ** se dále prostřednictvím svých univerzit **zapojili do centrálního rozvojového projektu Rozvoj standardů pro zajišťování kvality vzdělávací činnosti pro různé formy studia s ohledem na aktuální metody a zkušenosti se vzděláváním na dálku**, jehož koordinátorem je Univerzita Karlova. Cílem projektu je na základě široké metodologické i praktické reflexe aktuálních zkušeností s mimořádnou výukou na dálku, ale i dlouhodobých zkušeností s formami výuky a studia, revidovat a definovat související standardy kvality vzdělávací činnosti tak, aby byly srozumitelné a efektivně vyhodnotitelné, a aby co nejlépe odrážely požadavky na kvalitní

a flexibilní vzdělávání pro současné i příští generace studentů a jejich potřeby uplatnitelnosti na trhu práce a kvality života ve společnosti 21. století. V roce 2021 proběhlo v rámci tohoto projektu několik seminářů a workshopů (formou on-line, hybridně i prezenčně), na kterých byly prezentovány výsledky řešení zaměřené na klasifikaci forem výuky a možnosti jejich začlenění do akreditovaných forem studia.

V oblasti diskuse s hodnotiteli NAÚ začal využívat stálé komise NAÚ pro metodiku hodnocení.

2. **Doporučení:**

Otevřít diskusi ke změnám Statutu NAÚ tak, aby co nejvíce usnadnil a zpružnil činnost NAÚ; při úpravě Statutu NAÚ zohlednit a zapracovat dosavadní zkušenosti s jeho aplikací a požadavky standardů ESG.

Vyhodnocení:

Rada NAÚ projednala a schválila komplexní revizi Statutu NAÚ. Novelizované znění Statutu NAÚ bylo dne 6. prosince 2021 schváleno Vládou ČR a dne 11. prosince 2021 nabylo účinnosti. Novelizované znění statutu zohledňuje dosavadní zkušenosti s jeho aplikací a umožňuje alespoň dílčí úpravu dosud aplikovaných postupů. V rámci novelizace došlo zejména k vypuštění nesystémových či nevyužitelných pravidel a současně i ke kodifikaci existující správní praxe. Přínosem je rovněž zestručnění a větší srozumitelnost textu Statutu NAÚ. Novelizace by celkově měla přispět jak ke zvýšení pružnosti rozhodování, a tak i ke větší efektivitě fungování NAÚ. Požadavky standardů ESG se však do novelizovaného znění Statutu NAÚ podařilo zapracovat pouze v omezené míře, ve které to procesní povaha daného dokumentu umožnila. Některé klíčové otázky souladu s ESG je možné řešit pouze změnou zákona, a to zejména v oblasti zveřejňování zpráv z procesů vnějšího zajišťování kvality. Taktéž problematiku nezávislosti NAÚ nelze řešit Statutem NAÚ.

3. **Doporučení:**

Připravit podněty k úpravě standardů pro akreditace, popřípadě k novelizaci zákona o vysokých školách; cílem by mělo být zpřehlednění a větší srozumitelnost právních předpisů a korekce nejednoznačných, vnitřně rozporných či nevhodných ustanovení.

Vyhodnocení:

NAÚ předložil **podněty k novelizaci zákona o vysokých školách** v rámci přípravy jeho novely, nicméně pouze některé byly přijaty k dalšímu projednávání. Předložené podněty se týkaly zejména práv žadatele disponovat se žádostí po usnesení Rady NAÚ ve věci, zveřejňování usnesení Rady NAÚ, nastavení Seznamu hodnotitelů, ustavování hodnoticích komisí a podmínek pro zahájení vnějšího hodnocení činnosti vysokých škol. Připravená novela zákona o vysokých školách však nakonec nebyla v uplynulém legislativním období projednána zákonodárným sborem.

V průběhu roku 2021 se uskutečnila první setkání stálých komisí NAÚ pro metodiku hodnocení ve 22 oblastech vzdělávání. V některých případech **členové stálých komisí vznesli podněty k úpravě, respektive zpřesnění standardů** (např. pokud jde o zpřesnění požadavků na distanční formu studia, o zapojení odborníků z praxe do výuky ve studijním programu apod.). NAÚ takto získané podněty vyhodnotí v souvislosti s případnou budoucí novelizací vládního nařízení o standardech ve vysokém školství, resp. v souvislosti s plánovanou revizí metodických materiálů.

4. **Doporučení:**

Přijmout opatření k plnému naplnění Rámce vnitřního zajišťování a hodnocení kvality činnosti NAÚ, který si NAÚ sám stanovil a který v řadě bodů doposud nebyl implementován.

Vyhodnocení:

Naplnování **Rámce vnitřního zajišťování a hodnocení kvality činnosti NAÚ** dosud nebylo systematicky vyhodnoceno ani zajištěno. V některých bodech zatím **není** Rámec **naplnován**, např. co se týká provádění širší analýzy na systémové úrovni, průběžného vyhledávání a vyhodnocování zpětné vazby v rámci svých součástí i mezi stakeholdery a přijímání návazných opatření k odstranění nedostatků.

K určitému pokroku došlo pouze v případě **analýzy míry souladu činnosti NAÚ s požadavky standardů ESG**, která byla **provedena** v rámci Národního akčního plánu pro rozvoj zajišťování kvality v ČR, který je součástí projektu SEQA-ESG (Supporting European QA Agencies in meeting the ESG) financovaného Evropskou komisí.

5. **Doporučení:**

Započít přípravu na vnější hodnocení souladu se standardy ESG detailní analýzou jejich naplnování a vytyčení kroků k dosažení plného souladu v nejbližším možném horizontu.

Vyhodnocení:

Součástí projektu SEQA-ESG (Supporting European QA Agencies in meeting the ESG) financovaného Evropskou komisí byla příprava **Národního akčního plánu pro rozvoj zajišťování kvality v ČR** ve spolupráci ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a NAÚ. Tento národní akční plán hodnotí stávající systém z pohledu klíčových okruhů evropských požadavků a standardů ESG, vymezuje prioritní okruhy dalších činností a navrhuje konkrétní opatření ke sladování s těmito požadavky. V rámci tohoto projektu bude NAÚ zpracovávat také akční plán přípravy na vnější hodnocení souladu se standardy ESG, v němž stanoví konkrétní kroky a opatření vedoucí k tomuto vnějšímu hodnocení.